

Прогулянка Кам'янець-Подільським: Ігор - на повітряній кулі, Олег - вулицями і стежками

Олег ЖАРІЙ

Київський фотохудожник і журналіст Олег Жарій разом із сином Ігорем - у Кам'янець-Подільському, місті, що є одночасно і природною, і архітектурною перлиною України. Погожого весняного дня вони вирішили здійснити прогулянку Кам'янцем, батько - вулицями і стежками древнього міста, син - на повітряній кулі.

Шоста ранку. Зустрічаємося в центрі міста з командою місцевого клубу балуністів (українське слово походить від англійського balloon). Після знайомства із командою та філіжанки кави, в повітря запускається гелієва куля, щоб визначити напрям вітру - не на землі, а на висоті кількох метрів, на якій відбуватиметься політ. Адже керувати напрямком польоту повітряної кулі неможливо, і єдина можливість пролетіти над цікавими об'єктами - правильно вибрати точку старту. Напрямок польоту пробної кулі вказує, що цього дня найкращою точкою старту є колись діючий, а нині покинутий аеропорт на околиці міста.

Олег залишається в місті, а Ігор разом з польотною командою вирушає до точки зльоту. Далі - діалог Ігоря і Олега, що перебувають на безперервному мобільному зв'язку.

Ігор: В матеріальній базі клубу - власна куля, яка в розібраному вигляді завантажена в критий причіп, та «УАЗик», що його транспортує. В машині вміщується сім осіб - водій, керівник польотів, пілот та чотири пасажери.

При північно-східному вітрі політ повинен відбутися саме в вибраному напрямку - над Старим містом, каньйоном річки Смотрич і знаменитою Кам'янець-Подільською фортецею.

Хвилин десять до точки старту - і ми на місці. З причепа вивантажується корзина кулі, по її кутах закріплюються чотири 40-літрові балони з газом, на спеціальних розпірках прикріплюється горілка. Потім корзина вкладається на бік і до неї тонкими металевими тросами прикріплюється оболонка.

Дві людини руками і ногами формують отвір внизу оболонки, третя спрямовує в неї струмінь повітря від півметрового вентилятора, що приводиться в рух бензиновим двигуном.

Куля поступово набуває об'єму. Коли він стає достатнім, пілот підпалює горілку і спрямовує двометрові вогняні язики в отвір оболонки. Декілька спалахів по секунді кожен - і кулі відривається від землі.

Далі все відбувається несподівано швидко: два чоловіки, що залишаються на землі, притримують корзину, а пілот і чотири пасажери (саме стільки може підняти в повітря куля об'ємом 3300 куб.м.) швидко

забираються у корзину. Ще пара спалахів горілки - і куля в повітрі. З моменту зустрічі у клубі до старту пройшло 45 хвилин.

Перші знімки з кулі - наші товариші, що злітали дещо пізніше (фото 1).

Фото 1. Підготовка повітряних куль до старту

Початок польоту - найбільш хвилюючий момент. Куля набирає висоту і, пролітаючи над залізничним вокзалом, повільно рухається в бік Старого міста. Ніякого вітру в корзині не відчувається, адже куля летить з його швидкістю. Знизу доноситься гавкіт стривожених гуркотом газової горілки собак. Діти, які, незважаючи на ранню годину, вже на вулиці, щось кричать нам, а ми відповідаємо на їхні вітання помахами рук.

В корзині нас п'ятеро - пілот, президент клубу з дев'ятирічною донькою, вчителька Олена і я. Протягом польоту пілот та президент постійно спілкуються між собою (президент на поміч пілотові повідомляє показники приладів - висоти і швидкості польоту), а їх діалоги з пасажирками - чудовий гумор, хоча часом і дещо чорний.

Дівчинка, що летить вже вчетверте, просто насолоджується польотом. А четверта пасажирка відверто тремтить...

Польоти дозволяються лише за дуже сприятливих погодних умов (швидкість вітру не більше 5 метрів на секунду) і відсутності на найближчі півдобы штормових і грозових попереджень. Тому політ на повітряній кулі безпечніший за велосипедну прогулянку.

Фотографувати не дуже зручно - в корзині площею трішки більшою за один квадратний метр дуже мало місця. Люб'язні пілот і пасажирки пропускають фотографа до борту з найкращим видом.

Нарешті, ось він, довгоочікуваний краєвид - як на долоні, Старе місто (фото 2). Висота круч каньйону Смотрича підкреслюється довгими тінями від скель (зараз близько сьомої ранку, тому сонце ще досить низько). На фото чітко виділяються три домінанти - Новопланівський міст ліворуч, Кушнірська башта прямо по курсу, і фортеця - праворуч на задньому плані.

Фото 2. Старе місто з повітряної кулі

Олег: Розміщення, аналогічні Старому місту (овал, оточений глибоким скелястим каньйоном), в усьому світі можна перерахувати по пальцях. Щось подібне можна побачити лише у Берні (Швейцарія), Вероні (Італія), Безансоні (Франція) та Можайську (Росія).

Ігор: Цікаво, якого віку міст, котрий я бачу (фото 3) і які його розміри?

Фото 3. Новопланівський міст

Олег: Новопланівський міст довжиною 136 м. підтримують шість биків висотою 38 метрів. Був відкритий у 1874 році. Його було зруйновано під час Великої вітчизняної війни, і відновлено в 1947-49 роках.

Над мостом з боку Нового міста розташований невеличкий затишний сквер з озером, містком та водоспадом, що спадає в Смотрич. Олень уважно вдивляється в долину зі стрімкої кручі (фото 4).

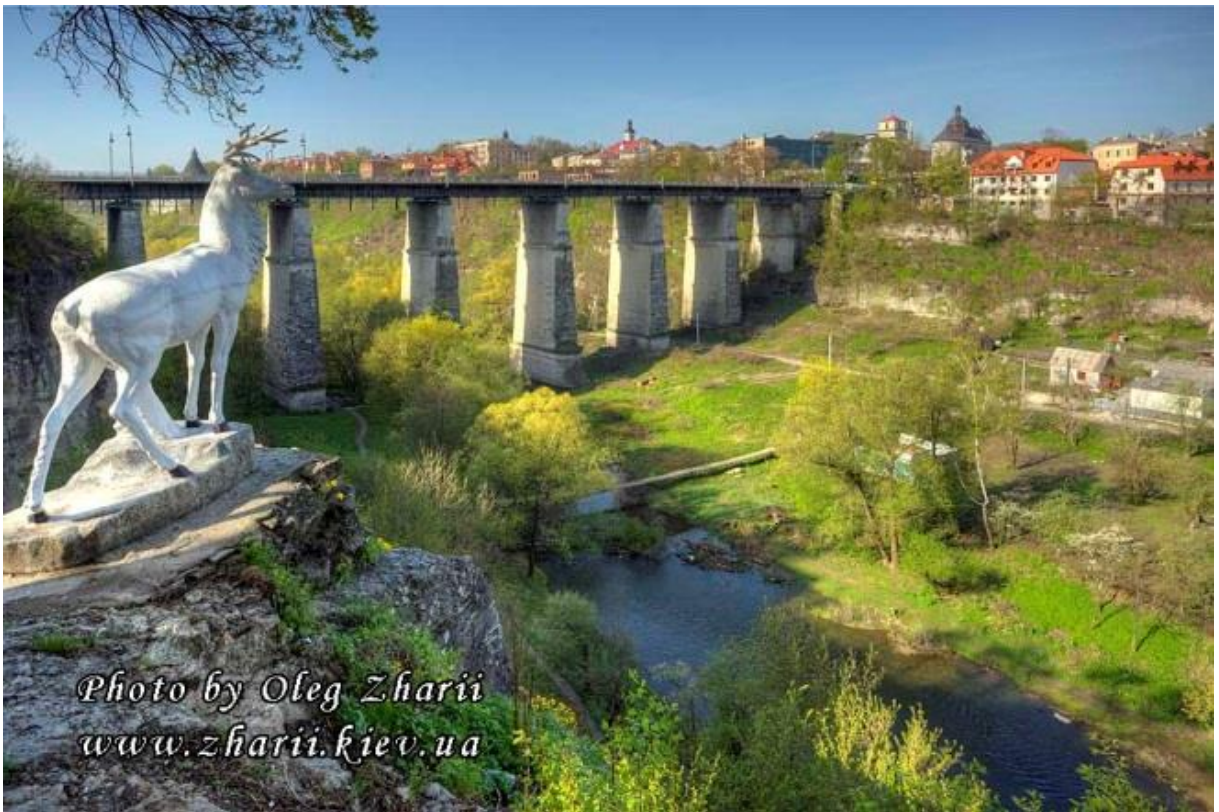

Фото 4. Новопланівський міст

Ігор: Перелетівши над мостом, бачу старовинну башту на самому краю урвища (фото 5).

Фото 5. Гончарна башта

Олег: Це - Гончарна башта, побудована в 1583 р. Служила основним форпостом східного боку міста. Діаметр башти складає 13 м, товщина стін - 2,5 м. Міському гончарного цеху було доручено стежити за станом споруди, а також обслуговувати її під час бойових дій. Звідси і пішла назва вежі.

До башти притулилася будівля колишньої синагоги, побудованої в XIX сторіччі, в якій зараз діє ресторан «Стара фортеця».

Башту добре видно з середини Новопланівського мосту, а на передньому плані знімка - паморочливий краєвид каньйону (фото 6).

Фото 6. Каньйон Смотрича з Новопланівського мосту

З правого боку мосту - теж вражаючий краєвид каньйону (фото 7), тут у сквері поблизу водоспаду висотою 27 метрів знаходиться олень з фото 4.

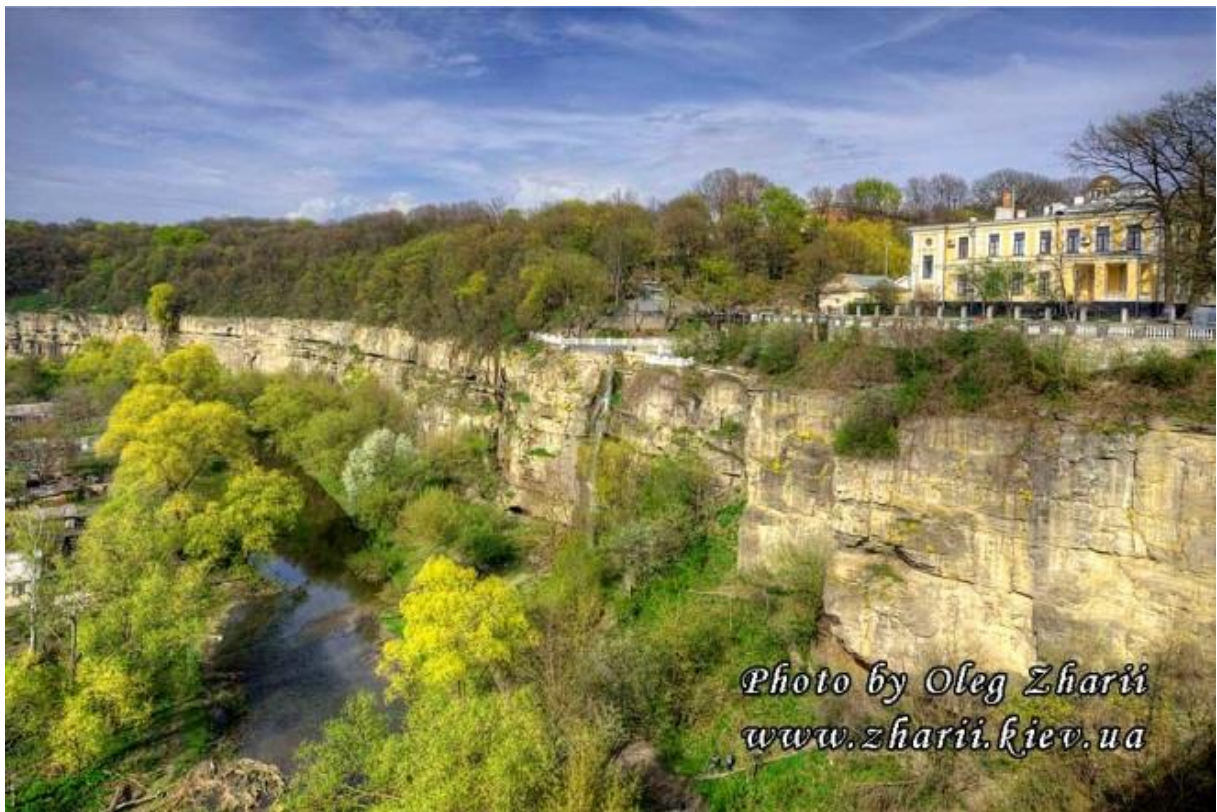

Фото 7. Каньйон Смотрича з Новопланівського мосту

Переходжу міст і потрапляю в Старе місто. Одразу за мостом - Троїцька площа, окраса якої - нещодавно ретельно відреставрована Троїцька церква (фото 8).

Фото 8. Троїцька церква

Звертаю праворуч і Зарванською вулицею дістаюся Кушнірської башти (фото 9, 10). Старовинні будинки на вулиці красиво відреставровані.

Фото 9. Кушнірська башта

Фото 10. Кушнірська башта

Ця башта охороняла північну частину півострова. Вона грала роль надбрамної і одночасно з неї можна було обстрілювати ворогів, що наближалися з півночі. Вона була збудована в 1564-1565 роках, а в XVII сторіччі відремонтована ремісничим цехом кушнірів, після чого її стали називати Кушнірською.

Ігор: Праворуч від Кушнірської башти помічаю верхівку башти, розташованої біля річки, на жаль, видно її не дуже добре (фото 11).

Фото 11. Нижня Польська брама

Олег: Від Кушнірської башти спускаюся до Смотрича і опиняюся біля Нижньої Польської брами (фото 12).

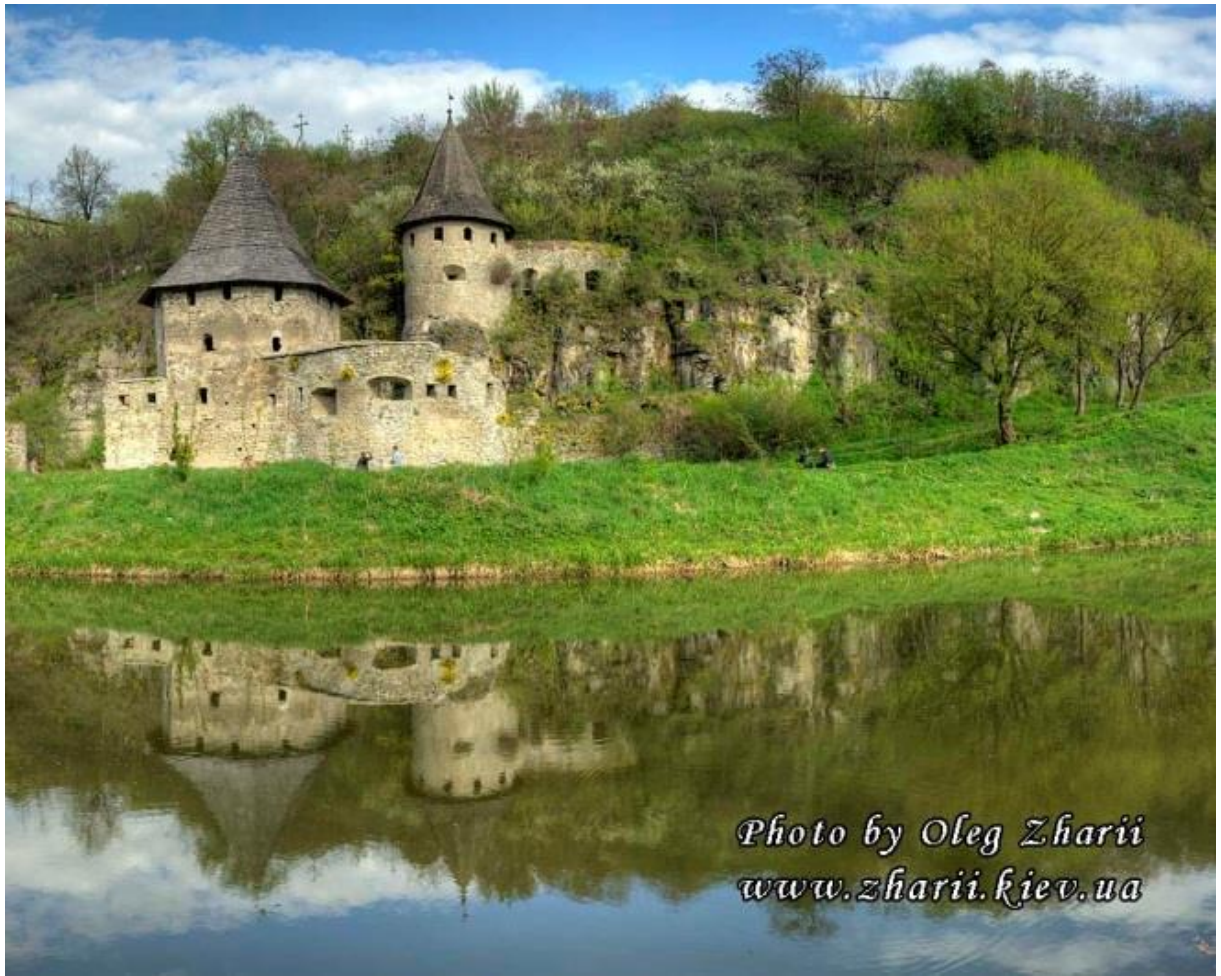

Фото 12. Нижня Польська брама

Оборонний вузол Польської брами з'явився в XV столітті, а в XVI сторіччі на протилежному кінці «діаметру» півострову було зведено Руську браму. При загрозі нападу ворога заслінки в плотинах опускалися і майже вся долина навколо Старого міста затоплювалася водами Смотрича. До сьогодні гідротехнічні частини споруд не збереглися.

Ігор: Праворуч по курсу - висока квадратна башта і споруда, дуже схожа на мінарет (фото 13).

Фото 13. Петропавлівський костел

Олег: Будівництво Петропавлівського собору (фото 14) було розпочато 1420 року. Нині це - головний храм латинської дієцезії (римсько-католицької єпархії).

У 1672 році місто захопили турки, перетворили костьол на головну мечеть провінції і звели один з двох запланованих мінаретів. Після звільнення 1699 року Кам'янець-Подільського з османської неволі було вирішено не руйнувати мінарет; на ньому встановили скульптуру Найсвятішої Діви Марії.

В 2007 році у дворі храму було встановлено пам'ятник Папі Римському Івану Павлу II (фото 14, 15).

Фото 14. Петропавлівський костел

Фото 15. Пам'ятник Папі Римському Івану Павлу II.

Ігор: Пролітаємо над центральною площею Старого міста, де чітко виділяються три споруди - міська ратуша, невелика споруда поруч і ошатний храм в правому верхньому кутку (фото 16).

Фото 16. Площа Польський ринок - центр Старого міста

Олег: Ратуша на майдані Польський ринок - одна з найдревніших споруд міста. У XV-XIX сторіччях тут відбувалися засідання ради магістрату та суду. Зараз в будівлі розміщуються три відділи музею.

Поруч з поважною сусідкою не загубилася елегантна споруда Вірменської криниці. Воду видобували з колодязя діаметром три і глибиною сорок метрів. В наш час тут - культурно-історичний інформаційний центр.

Проходжу ще метрів зі сто і опиняюсь перед оригінальною «тумбою для афіш» (фото 17). На металевому стовпі - глобус, на якому всілася бронзова сова. Самі афіші - на чотирьох площинах, прикріплених до стовпа.

Ошатний будинок праворуч - кафе-музей "Кава від поліцмейстера". В свій минулий візит до Кам'янця я обідав у цьому закладі - було дуже смачно і не занадто дорого. Але більш цікаве тут - саме інтер'єр. Особливу затишну атмосферу кафе доповнюють розвішані на стінах старожитності - чорно-білі світлини, духові і струнні музичні інструменти, посуд та зброя. Кришки столів - прозорі, під ними розкладені газети, монети і купюри, листи XIX - початку XX сторіччя.

Фото 17. Тумба для афіш і кафе-музей "Кава від поліцмейстера"

Ще кількадесят метрів і я навпроти Тринітарського костелу, сходи перед котрим прикрашені красивими скульптурами (фото 18).

Фото 18. Тринітарський костел

Ігор: Нарешті підлітаємо до фортеці. Вузький кам'яний міст, оточений водою, каньйон Смотрича і вужчий каньйон на південь від фортеці, котру видно як на долоні (фото 19). Картинка просто казкова!

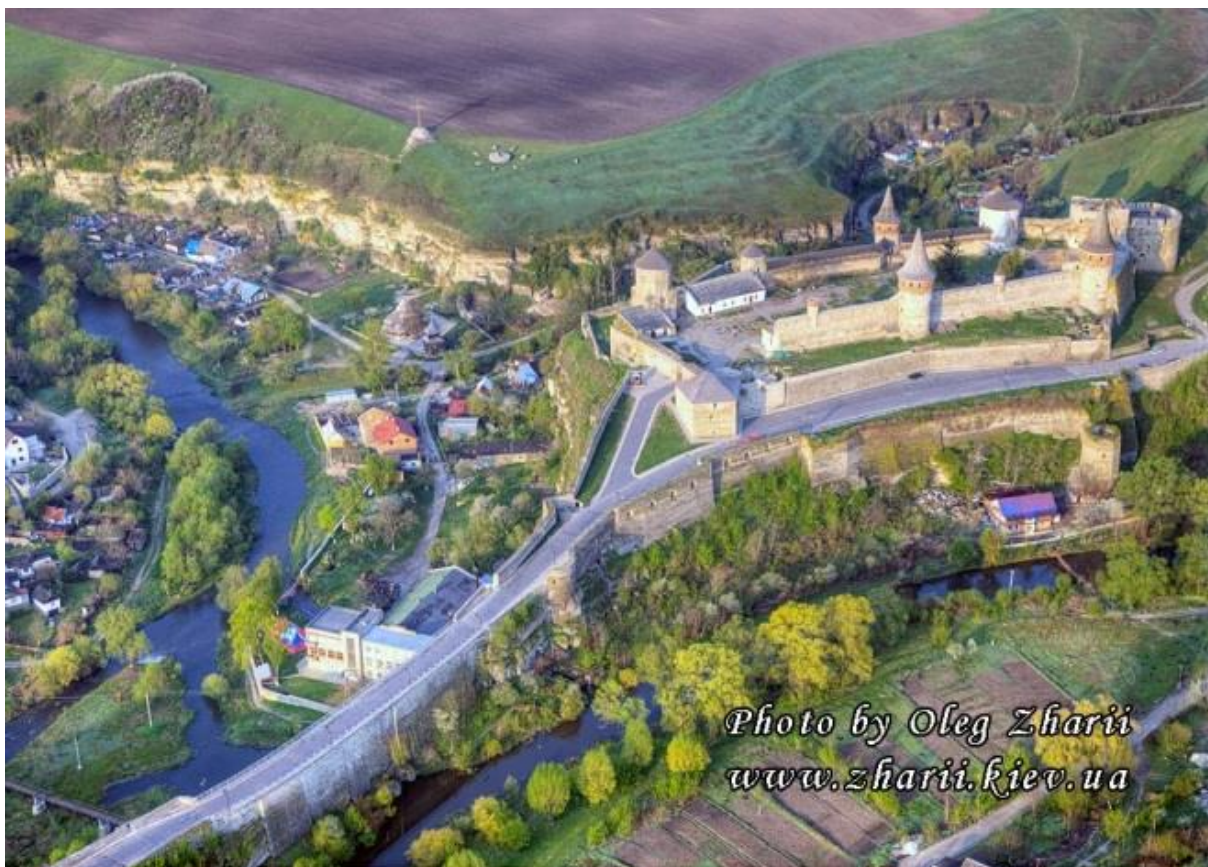

Фото 19. Замковий міст і Стара фортеця

Олег: Від Тринітарського костелу починається Замкова вулиця, що виходить до Замкового мосту (фото 20). Звідси відкривається перша з безлічі вражаючих панорам старовинних фортифікаційних споруд і самої фортеці. Картинку прикрашають жовті квіти, що вкоренилися між кладкою старовинних стін. Такі самі квіти вкривають скали каньйону Смотрича.

Фото 20. Замкова вулиця

Ще сотня метрів униз - і опиняюся на оглядовому майданчику. Від фортеці мене відділяють якихось двісті метрів. Це - найкращий для фотографа ракурс фортеці, коли жодна з башт не закриває інших. А вночі фортеця яскраво підсвічується. В одній з попередніх поїздок вдалося зробити вечірнє фото з красивим небом (фото 21).

Фото 21. Стара фортеця в вечірніх вогнях

Підхожу до Замкового мосту. Безпосередньо перед ним з обох боків починаються кам'яні сходи, що ведуть до самого Смотрича. Якщо спуститися правими, з берега річки видно фортецю і укріплення перед нею разом з віддзеркаленням у тихій воді (фото 22).

Фото 22. Стара фортеця - вид з правого боку від мосту

Спускаюсь на один прогін сходів ліворуч від мосту і бачу будівлю колись діючої гідроелектростанції, що стоїть на березі річки і, звісно, саму фортецю (фото 23). Також видно, наскільки насправді потужним є міст, що з кулі здається зовсім тендітним.

Фото 23. Стара фортеця - вид з лівого боку від мосту

Ігор: Перелетівши над фортецею, можна одним поглядом охопити і фортецю на передньому плані, і петлю каньйону Смотрича навколо Старого міста (фото 24). Течія річки спрямована за годинниковою стрілкою, отож, виявляється, що Замковий міст з'єднує правий берег з ... правим-таки берегом!

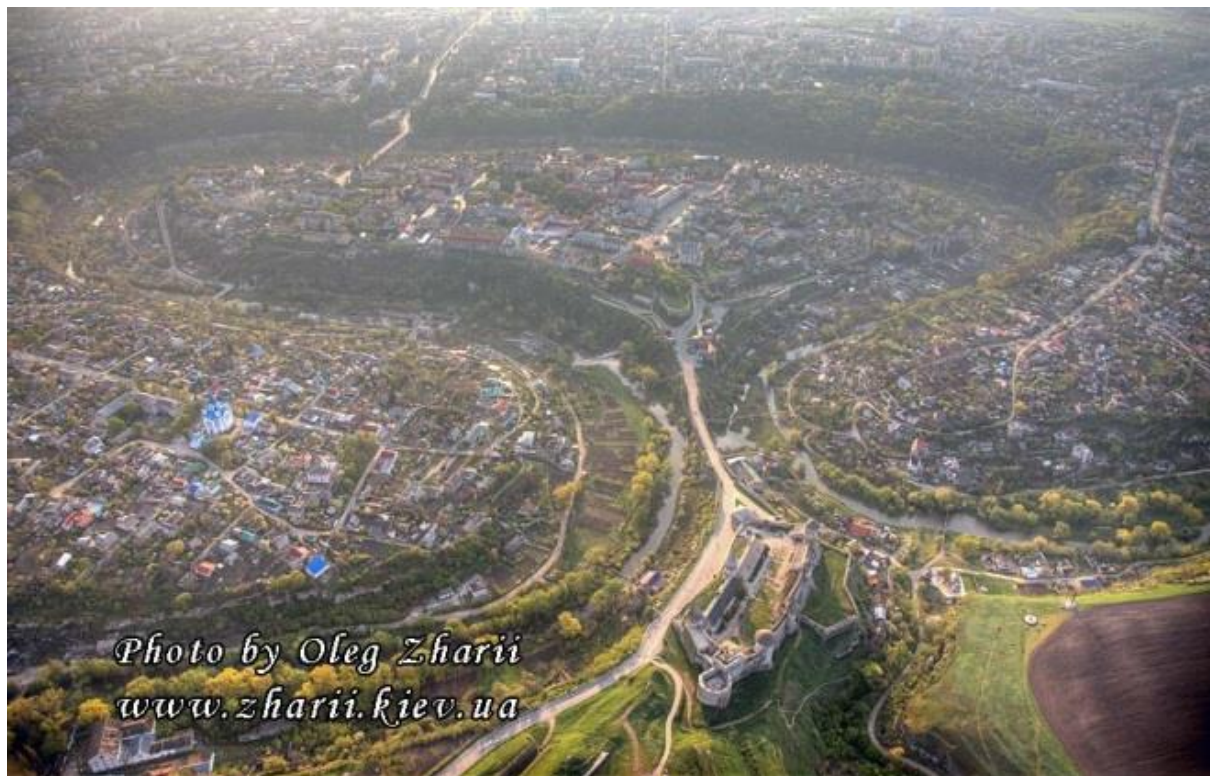

Фото 24. Стара фортеця і каньйон Смотрича

Олег: В мерії міста мені розповідали, що є оригінальний проект зведення канатної дороги. Майбутні туристи могли б сідати до вагончиків поблизу фортеці і об'їжджати Старе місто за течією Смотрича - часом над каньйоном, а часом спускаючись до самої річки. Уявляю себе серед перших пасажирів небувалого не тільки для України атракціону! На жаль, проект існує лише на папері, оскільки все упирається в брак коштів...

Ігор: Проходить ще декілька хвилин, сонце піднімається вище і з долини річки починається випаровування, створюючи легку, але цілком помітну димку. Вона ніби відділяє фортецю на передньому плані від Старого міста з домінуючим над ним вежами (фото 25). Це - найбільш вражаючий вид протягом польоту!

Фото 25. Стара фортеця і доміанти Старого міста

Олег: Обходжу фортецю - тут на захід від мурів знаходяться залишки так званого Нового замку. Фортеця височіє над дорогою в місто з заходу, надійно захищаючи єдиний в середні віки проїзд до Старого міста суходолом через Замковий міст (фото 26).

Фото 26. На сторожі міста

Спускаюсь до невеличкого ручая, правого притоку Смотрича (вузький потік тече у власному міні-каньйоні), переходжу його через місток і знову піднімаюся на скелі каньйону. З півдня фортеця виглядає зовсім інакше, і видно потужний бастіон на краю урвища (фото 27).

Фото 27. Вид фортеці з півдня

Цікавий також вид з тієї самої точки зйомки на схід - добре видно Замковий міст, Петропавлівський собор, ратушу і дзвіниці храмів (фото 28).

Фото 28. Замковий міст і старе місто

На березі Смотрича стоїть Хрестовоздвиженська церква, або "церква на Карвасарах", побудована в 1799-1801 роках (фото 29). Вона добре відома і добре збережена завдяки тому, що знаходиться під південним муром кам'янецької фортеці. Вузька прибережна смуга річки, де знаходиться церква, належить до урочища Карвасари, що у давнину було окремим містечком. Вважають, що топонім "Карвасари" походить від видозміненого "караван-сарай". Дзвіниця церкви побудована 1863 року.

Фото 29. Хрестовоздвиженська церква

Ігор: Продовжуємо політ, наближаючись до найвищого і найновішого кам'янецького мосту, що має неофіційну назву «Лань, що біжить», або «Стрімка лань». Куля спускається в каньйон в районі турбази, що в кінці вулиці Лесі Українки, і корзина часом ковзає по верхівках дерев. Зачувши гуркіт газової горілки, з будинку вибігає юрба дітей, над якими ми пролітаємо щонайбільш на десятиметровій висоті. Вони вітають нас оплесками, а ми їх - привітними помахами рук.

Спускаємося в долину Смотрича. Сьогодні - сприятливий вітер для здійснення спортивного досягнення - прольоту під мостом, і нам це вдається! Щоправда, здійснюється це, на мою думку, трішки «неспортивним» способом. Пілот саджає кулю на поверхню річки, в кросівках починає хлюпати вода, і течія проносить нас під мостом (фото 30). Пілот радісно сповіщає, що для пасажирів, що вперше здійснює політ (себто мене), це - неабияка вдача.

Фото 30. Повітряна куля пролітає під мостом «Стрімка лань»

Олег: Унікальний, найвищий в Україні міст (54 метри над рівнем води) почали будувати в кінці 60-х років минулого століття, щоб розвантажити місто від транзитного транспорту з Хмельницького на Чернівці через Старе місто, Новопланівський і Замковий мости.

В ті часи я, ще школяр, влітку відпочивав у бабусі, що мешкала в трьохстах метрах від майбутнього мосту. З сестрою і двоюрідними братами ми приходили до гігантського будівництва, що велося одночасно з двох боків. Вражаюча інженерна споруда зростала на моїх очах. Відстань між опорами - 174 м. Довжина моста - 379,14 м. Ширина проїжджої частини - 14 м, тротуарів - по 2,5 м. Міст похилий - з лівого боку Смотрича він вищий, аніж з правого. Рух ним було відкрито 2 листопада 1973 року.

Незвичайна нагода для притоку адреналіну - піша прогулянка з одного боку на інший. Якщо ви стоїте на середині мосту, рух повз навіть легковика викликає відчутну вібрацію під ногами, не кажучи вже про моменти, коли проїздить автобус чи вантажівка - тоді коливання мосту стають помітними навіть на око. Нічого страшного в цьому немає - деформації мосту в межах нормативів цілком припустимі, але враження пішохода при цьому передати важко.

Колись на мосту був облаштований атракціон для «банджі-джампінг» - стрибків у прірву на еластичному тросі. Але після трагічної загибелі кілька років тому київської журналістки (трос обірвався і його залишки затягнули тендітну жіночку на дно зовсім неглибокої річки) небезпечну розвагу заборонили. Щоправда, навіть зараз час від часу відчайдухи розважаються, стрибаючи з мосту на саморобному обладнанні - бачив сам.

Найкращий вид на дивовижний міст з землі (фото 31) відкривається з турбази, що знаходиться внизу вулиці Лесі Українки.

Фото 31. Міст «Стрімка лань»

Ігор: Після прольоту під мостом пілот вмикає режим «Куля - наверх» і ми стрімко піднімаємося над річкою. На мосту - маса глядачів. Вони зупинили свої автівки і навіть автобуси в суворо забороненому для цього місці і спостерігають за нашою кулею і іншими, що також намагаються повторити прольот під мостом (фото 32). Але ж наша куля сьогодні була ПЕРШОЮ!

Фото 32. Міст «Стрімка лань»

Останнє фото з польоту - каньйон річки у формі літери S (фото 33). За півтора десятки кілометрів Смотрич зливається з батьком - могутнім Дністром.

Фото 33. Каньйон Смотрича за Кам'янець-Подільським

За сотню метрів праворуч від каньйону - точка посадки. Пілот пропонує запакувати фотокамери, взятися обома руками за поручні всередині корзини і підігнути коліна. Посадка відбувається без пригод (невеликих ударів під час зустрічі з землею уникнути неможливо). Через декілька хвилин під'їжджає машина супроводу - той самий УАЗик. Він постійно їхав за кулею (час від часу ми бачили його згори) і зараз водій і керівник польотів допомагають нам під час пакування кулі. Оболонка згортається і завантажується у причіп, за нею сліднують корзина, горілка і газові балони.

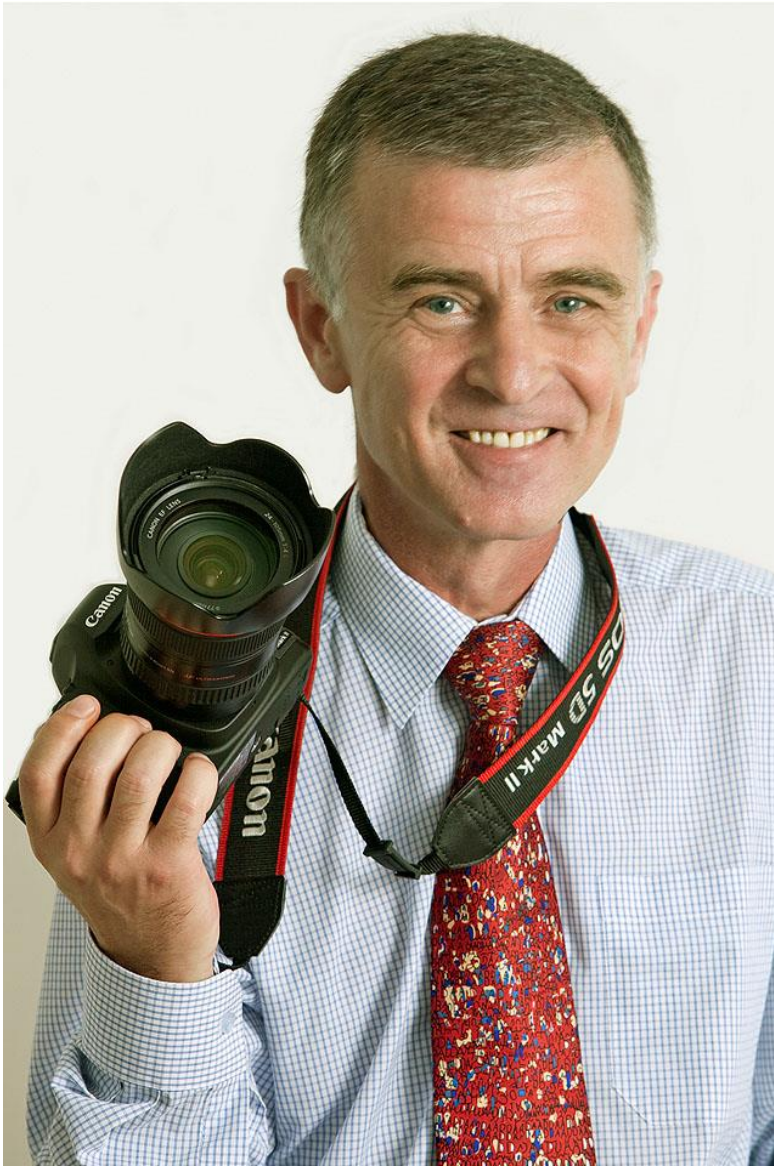
Розпочинається посвята в повітроплавці - мене і вчительки Олени, що сьогодні вперше піднялися в повітря на тепловому аеростаті (так професійною мовою називається повітряна куля). Пілот з гумором розповідає про історію повітроплавання на повітряних кулях, а потім виконується власне церемонія посвяти. Розповідати про деталі не буду, нехай це залишиться хвилюючою несподіванкою для майбутніх повітряних мандрівників, що захочуть відчувати неймовірну насолоду від паріння над Землею під владою лише сили Архімеда і вітру!

Як і в давні часи, коли король Франції дарував дворянські титули першим повітроплавцям, двоє новачків неба отримують підписані президентом клубу і пілотом і скріплені печаткою грамоти про присвоєння їм титулів. Віднині я - «Ігор, князь Каньйонний і Кам'янець-Подільський»!

Після завантаження кулі прямуємо до газонаповнюючої станції, де польотна команда наповнює спорожнілі балони для наступного польоту. Мене підвозять прямо до дому тітоньки тата, де ми зупинилися. Тато вже чекає на мене на лавці у дворі.

Олег: Синку, поздоровляю тебе з першим польотом! Уявляю, які твої враження, адже я літав над Кам'янцем вже двічі. Вітаю і себе: відсьогодні я - батько ясновельможного князя!

Так закінчилася сьогоднішня незабутня прогулянка Ігоря і Олега небом і вулицями Кам'янець-Подільського.

Жарій Олег Юрійович народився у Кам'янець-Подільському, живе та працює в Києві. Закінчив механіко-математичний факультет Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка. Професор, доктор фізико-математичних наук, професійний фотограф і журналіст.

Автор популярного навчального посібника "Цифрова HDR-фотографія і панорамна зйомка" (Київ: Скай Хорс, 2011) та чотирьох фотоальбомів, публікацій у журналах National Geographic Росія, Welcome to Ukraine, Forbes, hi-Tech PRO, Фокус та ін.

Персональні виставки у Києві, Лондоні, Хо Ши Міні, Найробі (Кенія). Переможець численних фотоконкурсів.

Фотобанк: www.zharii.kiev.ua